



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 559/2012-23

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 7. novembra 2012 predbežne prerokoval sťažnosť M. D., t. č. vo výkone väzby, zastúpeného Advokátskou kanceláriou Č. s. r. o., B., konajúcou prostredníctvom konateľ'a a advokáta JUDr. P. Č., vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 5 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Nitre v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Tos 57/2012 a jeho uznesením z 24. mája 2012 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. D. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 1. augusta 2012 doručená sťažnosť M. D., (v sťažnosti sa uvádza, že do 17. októbra 2011 vystupoval pod menom D. M.), t. č. vo výkone väzby (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného Advokátskou kanceláriou Č. s. r. o., B., konajúcou prostredníctvom konateľ'a a advokáta JUDr. P. Č., ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej

republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 5 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Tos 57/2012 a jeho uznesením z 24. mája 2012.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že Okresný súd Nitra (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 T 118/2011 na základe obžaloby podanej Krajskou prokuratúrou v N. pod sp. zn. Kv 138/2010 väzobne trestne stíha sťažovateľa spolu s ďalšími osobami pre obzvlášť závažný zločin vydieračského únosu podľa § 186 ods. 1, ods. 2 písm. b) a ods. 4 písm. a) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“) s poukazom na § 138 písm. a) a i) Trestného zákona a iné.

Sťažovateľ bol vzatý do väzby uznesením okresného súdu sp. zn. 21 Tp/303/2011 z 21. júna 2011 z dôvodov uvedených v § 71 ods. 1 písm. a) a písm. c) zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“), pričom lehota väzby mu začala plynúť 21. júna 2011 o 10.00 h. Sťažovateľ požiadal o prepustenie z väzby už po prijatí obžaloby (27. októbra 2011); okresný súd uznesením sp. zn. 5 T 118/2011 z 27. októbra 2011 v spojení s uznesením krajského súdu sp. zn. 4 Tos 68/2011 z 9. novembra 2011 rozhodol tak, že sťažovateľa, ako aj ďalších obžalovaných v trestnej veci ponecháva vo väzbe, a súčasne ich žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu zamietol a ich „väzbu nenahradil žiadnym zo zákonných inštitútov upravených Trestným poriadkom“.

Sťažovateľ 16. apríla 2012 požiadal okresný súd o prepustenie z väzby na slobodu z dôvodov, „*ktoré... cez svojho obhajcu uvádzal v predošlej žiadosti, ako aj z dôvodov, ktoré ústne doložím do zápisu na pojednávaní...*“.

Okresný súd žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu uznesením sp. zn. 5 T 118/2011 zo 4. mája 2012 zamietol a písomný sľub sťažovateľa podľa § 80 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku neprijal.

Proti tomuto rozhodnutiu podal sťažovateľ sťažnosť, o ktorej krajský súd uznesením č. k. 4 Tos 57/2012-2524 z 24. mája 2012 rozhodol tak, že ju zamietol.

Podľa názoru sťažovateľa krajský súd svojím postupom a uvedeným uznesením porušil jeho základné práva zaručené v čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a právo zaručené v čl. 5 ods. 1 dohovoru. Argumentuje pritom tým, že *«krajský súd pri rozhodovaní o ďalšom trvaní väzby nepostupoval podľa... záverov ústavného súdu, ale ani podľa ustanovenia § 176 ods. 2 Tr. por., ktoré mu ukladá povinnosť uviesť práve úvahy, na základe akých dospel v danom prípade k postupu podľa ustanovenia § 193 ods. 1 písm. c) Tr. por. a preto konkrétne dôvody, ktoré viedli krajský súd k vydaniu napádaného uznesenia nie je možné z odôvodnenia napádaného uznesenia zistiť...*

... uznesenie krajského súdu je nezákonné, neústavné a nepreskúmateľné, keďže nie je možné zistiť, aké konkrétne okolnosti a skutočnosti nasvedčujú všeobecným záverom súdu...

Prehnaný formalistický prístup pri rozhodovaní o ďalšom trvaní väzby sťažovateľa, priviedol tak okresný súd ako aj krajský súd k absurdnému záveru, keď na strane jednej výpovede svedkov - poškodených... používa v prejednávanej trestnej veci ako dôveryhodný argument, že skutok sa stal a mal ho v spolupáchateľstve spáchať sťažovateľ, pričom na strane druhej vydaným Uznesením zo dňa 07. mája 2012 o pribratí znalca... nariadil skúmať dôveryhodnosť výpovede svedka - poškodeného z dôvodov, že preukázateľne zavádzal súd vo svojej výpovedi na hlavnom pojednávaní... ... výpoveď jediného priameho svedka odporuje ďalším objektívnym zisteniam, ktoré s nimi nie sú v súlade. Nezanedbateľným faktom tiež zostáva skutočnosť, že hodnovernosť svedka - poškodeného je narušená jeho trestnými stíhaniaми...

Z výsledkov doposiaľ vykonaného dokazovania vyplýva množstvo závažných rozporov medzi tvrdeniami svedka - poškodeného a nespochybniteľnými - objektívnymi dôkazmi zadokumentovanými v spise, ktoré majú za následok vážne spochybnenie obžalobou ustáleného skutkového deja...

Sťažovateľ vedomý si skutočnosti, že aj keď ústavný súd už mnohokrát vo svojich rozhodnutiach konštatoval, že nie je súčasťou všeobecnej súdnej sústavy a neprislúcha mu preto vykonávať dohľad nad rozhodovacou činnosťou všeobecných súdov, uviedol... vážne pochybnosti o priebehu skutkového deja preto, lebo podľa jeho názoru rozhodnutie krajského súdu o materiálnych podmienkach trvania väzby (skutok, pre ktorý bolo začaté

trestné stíhanie nebol spáchaný tak ako je opísaný v obžalobe, nemá znaky trestného činu, neexistujú dôvody na podozrenie, že skutok spáchal sťažovateľ) v jeho prípade je v extrémnom rozpore s obsahom súdneho spisu, s princípom spravodlivosti, je arbitrárne, lebo ním tvrdené dôvody väzby sú v extrémnom rozpore s kautelami vyplývajúcimi z ústavného poriadku Slovenskej republiky ako i s medzinárodnými zmluvami, ktorými je Slovenská republika viazaná...

Z odôvodnenia napádaného uznesenia krajského súdu sa nedá zistiť, ako sa krajský súd s vyššie uvedenými závažnými skutkovými zisteniami spochybňujúcimi materiálne podmienky väzby... vysporiadal...

1. Doposiaľ vykonané dokazovanie vo veci na hlavných pojednávaniach nepreukázalo... naplnenie materiálnych podmienok väzby.

2. Krajský súd vo vydanom uznesení, neosvedčil žiadne významné skutočnosti pre trvanie väzobných dôvodov, pričom možnosťami nahradiť ju zárukou, sľubom alebo peňažnou zárukou sa vôbec nezaoberal a nevyslovil žiadne zákonné ani ústavne konformné závery odôvodňujúce ich zamietnutie. Vydané Uznesenie je založené len na abstraktných úvahách, nie na konkrétnych skutočnostiach odôvodňujúcich väzbu.

3. Vzatím osoby sťažovateľa do väzby bez náležitého zhodnotenia primeranej a spravodlivej rovnováhy („fair and just balance“) medzi záujmami štátu a právom na osobnú slobodu..., sa nerešpektovali právne relevantné princípy a zásady, ktorými sa riadi EŠLP a ústavný súd pri posudzovaní dôvodnosti väzby a jej trvania.

4. ... krajský súd... rozhodol v danej veci o dôvodoch väzby arbitrárne, zjavne neodôvodnene, v rozpore s princípom spravodlivosti...

To sú dôvody, pre ktoré závery krajského súdu o väzbe sťažovateľa treba hodnotiť ako svojvoľné, arbitrárne, porušujúce čl. 17 ods. 2 a ods. 5 ústavy, ako aj čl. 5 dohovoru...

Pretože doposiaľ vykonané dokazovanie vo veci nepreukázalo... naplnenie materiálnych podmienok väzby, sťažovateľ považuje rozhodnutie krajského súdu o dôvodoch trvania jeho väzby za neústavné, nezákonné a neprimerané.».

Vzhľadom na uvedené sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„1. Krajský súd v Nitre právoplatným v konaní vedenom pod sp. zn.: 4 Tos/57/2012-2524 uznesením z 24. mája 2012 porušil základné právo M. D. na osobnú slobodu zaručené

v čl. 17 ods. 2, ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky, a právo na slobodu zaručené v čl. 5 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. *Uznesenie Krajského súdu v Nitre sp. zn.: 4 Tos/57/2012-2524 z 24. mája 2012 zrušuje v časti týkajúcej sa M. D. a v rozsahu zrušenia vec vracia Krajskému súdu v Nitre na ďalšie konanie.*

3. *Sťažovateľovi priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 323,49 €..., ktorú je Krajský súd v Nitre povinný vyplatiť na účet jeho právneho zástupcu Advokátskej kancelárie Č. s. r. o., so B... do pätnástich dní od doručenia tohto nálezu.“*

II.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu

základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03).

Predmetom sťažnosti je namietané porušenie základného práva na osobnú slobodu zaručeného v čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a práva na slobodu a bezpečnosť zaručeného v čl. 5 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Tos 57/2012 a jeho uznesením z 24. mája 2012, ktorým sťažnosť (okrem iných spoluobžalovaných) sťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu sp. zn. 5 T 118/2011 zo 4. mája 2012 zamietol.

Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Nikoho nemožno pozbaviť slobody len pre neschopnosť dodržať zmluvný záväzok.

Podľa čl. 17 ods. 5 ústavy do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu.

Podľa čl. 5 ods. 1 dohovoru každý má právo na slobodu a osobnú bezpečnosť. Nikoho nemožno pozbaviť slobody okrem nasledujúcich prípadov, pokiaľ sa tak stane v súlade s konaním ustanoveným zákonom:

... c) zákonné zatknutie alebo iné pozbavenie slobody osoby za účelom predvedenia pred príslušný súdny orgán pre dôvodné podozrenie zo spáchania trestného činu, alebo ak sú oprávnené dôvody domnievať sa, že je potrebné zabrániť jej v spáchaní trestného činu alebo v úteku po jeho spáchaní...

1. K namietanému porušeniu práva na slobodu zaručeného v čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru

Ústavný súd v súvislosti s námietkou sťažovateľa o porušení jeho práva na slobodu zaručeného čl. 5 ods. 1 dohovoru poznamenáva, že sťažovateľ síce v petite sťažnosti nešpecifikuje, ktoré konkrétne právo z katalógu práv tam uvedených mal na mysli, avšak z obsahu sťažnosti možno predpokladať, že to bolo právo uvedené pod písm. c) tohto odseku.

V takom prípade je však potrebné poznamenať, že sťažnosťou napádané uznesenie krajského súdu sp. zn. 4 Tos 57/2012 z 24. mája 2012 sa týka ďalšieho trvania väzby sťažovateľa (rozhodovalo sa o žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu). Dôvodnosť ďalšieho trvania väzby je však *ratione materiae* súčasťou čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru. Článok 5 ods. 1 písm. c) dohovoru sa, naopak, *ratione materiae* vzťahuje na rozhodovanie o vzatí do väzby (o uvalení väzby). Sťažovateľova námietka o porušení práva zaručeného v čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru je preto neopodstatnená už na prvý pohľad (obdobne napr. I. ÚS 352/06, III. ÚS 34/07, III. ÚS 67/08). Z uvedeného dôvodu ústavný súd sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

2. K namietanému porušeniu základného práva na osobnú slobodu zaručeného v čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných

ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 382/06).

Sťažovateľ predovšetkým namieta neodôvodnenosť a arbitrárnosť uznesenia krajského súdu sp. zn. 4 Tos 57/2012 z 24. mája 2012, ktoré je podľa jeho názoru v extrémnom rozpore s obsahom súdneho spisu, a tým aj s princípom spravodlivosti. V podstate poukazuje na absenciu uvedenia konkrétnych skutočností odôvodňujúcich dôvod väzby uvedený v § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, ako aj na skutočnosť, že krajský súd sa nezaoberal možnosťou nahradenia väzby sťažovateľa.

Krajský súd v odôvodnení napadnutého rozhodnutia uviedol:

«Obžalovaný M. D., samostatne v odôvodnení sťažnosti uviedol, že sa nachádza už plných 14 mesiacov vo väzbe, takže výrok, že väzbu nemožno považovať za trest môže hovoriť iba ten, ktorý ju nemusí strpieť. Ďalej uviedol, že u neho ako dôvodná obava z pokračovania v trestnej činnosti vyplýva „podľa výpovede poškodeného“, čo zas záver uznesenia naráža na uznesenia od 07.05.2012, čo je neprípustné. Podmienky na útekovú väzbu súd zdôvodnil výpoveďou svedka z hlavného pojednávania J. K., čo zase poukazuje, že súd uvádza jednostranne výklad keď je potrebné odôvodniť väzbu, nakoľko z výpovede tohto a svedka M. B. vyplýva, že on sa skutku nemohol dopustiť, a ktoré výpovede sú ako vzájomne, tak aj v súlade s ostatnými autentickými listinnými dôkazmi v spise. Hrozbu vysokého trestu je možné použiť aj podľa judikatúry Ústavného súdu ako dôvod väzby iba v počiatočnom štádiu prípravného konania. Dôvod na vyhýbanie sa trestnému stíhaniu nemá a ani sa mu vyhýbať nechcel po ukončení vyšetrovania, ktoré bolo subjektívne a skôr by ho pomenoval usvedčovaním ako vyšetrovaním, aj preto je dôvod jeho tzv. útekovej väzby stratil svoju podstatu a je neudržateľný. Uviedol, že je naďalej zamestnaný, má veľmi slušný príjem, byt s družkou, s ktorou si chce založiť rodinu, z čoho jasne vychádza, že chce natrvalo žiť v Slovenskej republike.

Žiadal preto krajský súd, aby jeho sťažnosti vyhovel, zrušil napadnuté uznesenie a prikázal okresnému súdu, aby vo veci konal znova s poukazom na všetko, čo uviedol v sťažnosti, v prvom rade, aby zabezpečil kontradiktórnosť konania, aby sa súd vyhol abstraktným úvahám, jednostranným výkladom a uvádzaním fiktívnych dôvodov väzby.

Nech súd prvého stupňa rozhodne objektívne, nenakláňajúc sa ani jednej zo strán v procese.»

Krajský súd zamietnutie sťažnosti sťažovateľa odôvodnil takto:

«Nadriadený súd v rámci svojej prieskumnej povinnosti dospel k záveru, že súd I. stupňa postupoval správne, v súlade s ustanovením § 79 odsek 3 Trestného poriadku. Zároveň postupom súdu I. stupňa bolo zachované ustanovenie § 72 odsek 2 Trestného poriadku, keď pred rozhodnutím o väzbe boli obžalovaní vypočutí; o čase a mieste výsluchu boli vhodným spôsobom upovedomení prokurátor, obžalovaní a ich obhajcovia a bolo im umožnené položiť obžalovaným otázky týkajúce sa rozhodnutia o väzbe. Taktiež boli splnené materiálne podmienky väzby a to, že skutkové okolnosti vzatia do väzby a doteraz zistené skutočnosti nasvedčujú tomu, že skutok, pre ktorý bolo začaté trestné stíhanie, bol spáchaný, vykazuje znaky obzvlášť závažného zločinu a naďalej existujú dôvody na podozrenie, že skutok spáchali obžalovaní, doteraz vykonané dôkazy nasvedčujú dôvodnosti podozrenia aj v danom štádiu trestného konania, že sa ich mohli dopustiť obžalovaní.

V tejto súvislosti poukazuje krajský súd na vykonané dôkazy orgánmi činnými v trestnom konaní tak, ako ich popísal prokurátor v podanej obžalobe a dôkazy vykonané súdom I. stupňa na hlavných pojednávaniach a to predovšetkým výpoveď poškodeného, výpovede svedkov a listinné dôkazy.

K danému krajský súd navyše dodáva, že si uvedomuje, že „dôvodnosť“ podozrenia, na ktorom sa musí zakladať tak zatknutie obvinenej osoby, ako i následné vzatie do väzby a následné trvanie väzby predstavuje podstatnú časť záruk proti svojvoľnému zatknutiu a väzbe a na dôvodnosť podozrenia musia existovať skutočnosti alebo informácie a následne v ďalšom štádiu konania dôkazy, ktoré by presvedčili objektívneho pozorovateľa, že dotknutá osoba mohla spáchať trestný čin. Dôkazy vykonané v priebehu prípravného konania pred orgánmi činnými v trestnom konaní, o ktoré sa opiera obžaloba podaná krajským prokurátorom a dôkazy vykonané súdom I. stupňa, sú aj podľa názoru krajského súdu dostatočné na to, aby založili „dôvodné podozrenie“ proti obžalovaným. Dôkazy a skutočnosti, na ktoré poukazujú obžalovaní, ktoré by mali spochybňovať predovšetkým hodnovernosť výpovede poškodeného nemôže byť takým dôkazom, ktorý by bez ďalšieho automaticky spochybňoval dôvodnosť podozrenia a navodil by stav, že skutkové okolnosti tvrdené v obžalobe sú celkom evidentne v rozpore s už zabezpečenými

dôkazovými prostriedkami, alebo že by bolo možné bez akýchkoľvek pochybností dospieť k záveru, že stíhaný skutok nenapĺňa zákonné znaky trestného činu, pre ktorý bola podaná obžaloba. Navyše s touto skutočnosťou sa v dôvodoch napadnutého uznesenia súd I. stupňa dôsledne vysporiadal a správne poukázal na to, že takéto vyhodnotenie doteraz vykonaných dôkazov by bolo v priamom rozpore s ustanovením § 2 odsek 12 Trestného poriadku, navyše keď súd I. stupňa overuje hodnovernosť výpovede svedka ďalšími aj obhajobou a obžalovanými navrhovanými dôkazmi.

Nadriadený súd vyššie uvedeným postupom taktiež dospel k záveru, že súd I. stupňa správne zistil, že u obžalovaných sú dané dôvody väzby uvedené v § 71 odsek 1 písmeno c/ Trestného poriadku a u obžalovaného D. aj podľa § 71 odsek 1 písmeno a/ Trestného poriadku, keďže u obžalovaných naďalej existujú konkrétne skutočnosti, ktoré odôvodňujú obavu, že v prípade prepustenia na slobodu by konali spôsobom, ako to predpokladajú vyššie uvedené ustanovenia Trestného poriadku a s konkrétnymi skutočnosťami odôvodňujúcimi existenciu týchto dôvodov väzby sa súd I. stupňa dôsledne vysporiadal a na ne poukázal a s týmto sa aj krajský súd ako súd nadriadený v celom rozsahu stotožňuje a na ne poukazuje.

Obžalovaní sú dôvodne podozriví zo spáchania skutku pomerne vysokej miery závažnosti a z okolností, za akých mal byť tento skutok spáchaný, motivácia páchania tohto skutku a to zvyšovania si zdroja svojho príjmu páchanou trestnou činnosťou možno odôvodniť obavu, že v prípade prepustenia na slobodu budú pokračovať v trestnej činnosti, z ktorej sú obžalovaní...

Vzhľadom na mieru závažnosti spáchaného skutku, jeho charakter, väzba obžalovaných nie je neprimeraným opatrením k povahe stíhaného trestného činu a trestu, ktorý zaň možno uložiť a s poukazom na absenciu výnimočných okolností prípadu a opätovne závažnosť spáchaného skutku žiadnym z inštitútov na nahradenie väzby nie je možné dosiahnuť predpokladaný účel väzby.

So zreteľom na uvedené považoval krajský súd rozhodnutie súdu I. stupňa za vecne správne a zákonné a preto sťažnosti obžalovaných ako nedôvodné zamietol.»

Pretože krajský súd vo svojom rozhodnutí poukázal na rozhodnutie okresného súdu a rozhodovanie o väzbe na oboch inštanciách je potrebné chápať ako jeden celok, ústavný

súd považoval za potrebné uviesť aj relevantnú časť uznesenia okresného súdu sp. zn. 5 T 118/2011 zo 4. mája 2012, v odôvodnení ktorého je uvedené:

„Dňa 16. 04. 2012 obžalovaný M. D. písomne požiadal o prepustenie z väzby na slobodu. Svoju žiadosť zdôvodnil tým, že z doterajšieho dokazovania vyplýva, že dôvody väzby u neho už netrvalujú.

Obžalovaný M. D. na hlavnom pojednávaní svoju žiadosť doplnil tak, že predložil súdu písomný sľub, že povedie riadny život bude dodržiavať obmedzenia a povinnosti uložené súdom. Poukázal tiež na to, že poškodenému bola zamietnutá žiadosť o prepustenie z väzby, čo je paradoxné, keď na jednej strane prokuratúra tvrdí, že poškodený je dôveryhodnou osobou v tomto konaní a na druhej strane prokuratúra ho v inej veci drží vo väzbe. Zotrval na tom, že nemá dôvod páchať trestnú činnosť, nemá na to čas. Pripustil, že je pravdou, že bol mimo územia Slovenskej republiky, ale nemal zákaz vycestovania. Dodal aj, že neopustí Slovenskú republiku, nakoľko si tu s družkou kúpili byt a chce s ňou založiť rodinu.

Obhajca vo vzťahu k žiadosti obžalovaného M. D. doplnil, že na základe oboznámených listín a to cestovného pasu D. M. a povolenia na pobyt vyplynulo, že obžalovaný po vznesení obvinenia dňa 5. 1. 2011 bol slobodne mimo Schengenského priestoru, po vznesení obvinenia mu boli vydané doklady na povolenie k pobytu a preto dôvod väzby útekovej vo vzťahu k nemu neobstojí. “

Okresný súd v súvislosti s argumentáciou uvedenou v sťažnosti sťažovateľa poukázal na to, že *„väzbu je nutné vnímať ako inštitút trestného procesu znamenajúci obmedzenie osobnej slobody trestne stíhanej osoby, ktorý sa vyznačuje tým, že napomáha dosiahnutiu účelu trestného konania, a to v podobe či už znemožnenia obvinenému vyhnúť sa trestnému stíhaniu, zabránenia v marení objasňovania dôležitých skutočností alebo zabránenia v pokračovaní trestnej činnosti. Účelom väzby obžalovaného je dočasne zabezpečiť osobu obvinenú z trestného činu pre účely prebiehajúceho trestného konania, ak takejto osobe bolo riadne vznesené obvinenie a existujú konkrétne skutočnosti z ktorých vyplýva dôvodná obava pre niektorý z dôvodov väzby. Väzba nemá sankčnú povahu, nie je trestom a nemá ani výchovné poslanie, jej dĺžka a dôvodnosť je obmedzená zákonom. “*

K žiadosti o prepustenie z väzby sťažovateľ a okresný súd uviedol:

«Aj pri rozhodovaní o žiadosti obžalovaného M. D. o prepustenie z väzby a nahradenie väzby písomným sľubom vzal súd do úvahy aj vyjadrenia a argumenty obžalovaného a aj jeho obhajcu.

Z obsahu žiadosti obžalovaného M. D. vyplynulo jeho presvedčenie, že vzhľadom na vykonané dokazovanie na hlavnom pojednávaní už dôvody väzby u neho nie sú. Súd sa s týmto presvedčením obžalovaného nestotožnil, pretože doposiaľ nebolo skončené dokazovanie a hodnotenie dôkazov vykoná súd až po vyhlásení dokazovania za skončené, pričom, aby sa súd neopakoval vo svojom rozhodnutí, poukazuje na dôvody uvedené v tomto rozhodnutí v časti I, Ad 1.. Z doposiaľ zadovážených dôkazov vyplynulo, že skutok, pre ktorý bola podaná obžaloba sa stal, vykazuje znaky trestného činu a sú tu dôvody na podozrenie, že skutok spáchal aj obžalovaný M. D. Preventívna väzba ako inštitút má preventívno-bezpečnostný charakter v súlade so záujmom spoločnosti na predchádzaní trestnej činnosti. Ani v súčasnom štádiu konania nepominula dôvodná obava súdu z pokračovania obžalovaného v násilnej trestnej činnosti, že ako člen organizovanej skupiny, podľa výpovede poškodeného, aj on sa mal podieľať na násilí voči poškodenému tak, aby tento vydal svoje osobné motorové vozidlo zn. Mercedes v hodnote 150 000,- eur. Ani u obžalovaného M. D. nebolo možné nahradiť väzbu prijatím písomného sľubu a ani ďalšími nenavrhovými zákonnými inštitútmi, z rovnakých dôvodov ako u spoluobžalovaných Š. J. a Z. T., a to pre neexistenciu výnimočných okolností.

Podmienky na „útekovú“ väzbu sú u obžalovaného stále dané najmä tým, že obžalovaný sa vyhýbal pobytom v Českej republike trestnému stíhaniu, čo potvrdil aj svedok J. K. na hlavnom pojednávaní dňa 03. 05. 2012 a nebolo možné zabezpečiť jeho účasť na úkonoch trestného konania, preto bol na neho vydaný Európsky zatýkací rozkaz, na základe ktorého bol zadržaný v Českej republike a vydaný do Slovenskej republiky na trestné stíhanie. Súd sa na základe tejto konkrétnej skutočnosti vyplývajúcej z konania obžalovaného teda dôvodne domnieva, v kombinácii s hrozbou vysokého trestu za žalovaný trestný čin, pre ktorý bola na neho podaná obžaloba, že obžalovaný by sa pokúsil vyhnúť trestným dôsledkom svojho konania spôsobom, ktorým by sa stal dočasne alebo trvalé fyzicky nedostihnuteľným a teda aj nepostihnuteľným.»

V súvislosti so spôsobom odôvodnenia rozhodnutia, v rámci ktorého krajský súd odkazoval na iné, v tejto trestnej veci vydané prvostupňové rozhodnutie, považuje ústavný

súd za potrebné uviesť, že takýto spôsob formulovania odôvodnenia rozhodnutia možno z hľadiska jeho preskúmateľnosti akceptovať (obsah predchádzajúceho rozhodnutia bol dotknutým osobám dostupný jednak prostredníctvom ich oznámenia spôsobom ustanoveným Trestným poriadkom, ako aj prípadnou možnosťou nazretia do príslušného spisu) (podobne napr. II. ÚS 131/08).

Ústavný súd pri posudzovaní dodržania ústavno-procesných princípov orgánmi verejnej moci pri rozhodovaní a rozhodnutí o osobnej slobode fyzickej osoby vychádza z toho, že na rozhodnutia vydané na rôznych inštanciách je potrebné vzhliadnuť ako na jeden celok. Preto aj v tejto veci ústavný súd prihliadal aj na obsah rozhodnutia súdu prvého stupňa.

Z relevantných častí citovaných rozhodnutí vyplýva, že všeobecné sudy sa otázkam dôvodnosti ponechania sťažovateľa (a ďalších obžalovaných) vo väzbe dostatočným spôsobom zaoberali. Skúmali tak formálne, ako aj materiálne predpoklady pokračovania jeho väzby a tieto považovali za naplnené. Sudy oboch stupňov mali za preukázané, že skutok, pre ktorý je sťažovateľ (a ďalší obžalovaní) trestne stíhaný, bol spáchaný, tento vykazuje znaky trestného činu (obzvlášť závažného zločinu) a naďalej pretrváva podozrenie, že tento skutok mali spáchať obžalovaní, teda aj sťažovateľ. K tomuto záveru tak okresný súd, ako aj krajský súd dospeli na základe dovedy v trestnom konaní vykonaných dôkazov (výsluchov svedkov, poškodeného a listinných dôkazov).

Podľa názoru ústavného súdu odôvodnenie napadnutého uznesenia krajského súdu v spojení s uznesením okresného súdu obsahuje konkrétne skutočnosti, ktoré odôvodňujú ponechanie sťažovateľa vo väzbe z dôvodov uvedených v § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, t. j. sú dôvody na preventívnu väzbu sťažovateľa, z ktorých vyplýva dôvodná obava, že sťažovateľ bude v trestnej činnosti pokračovať, ako aj dôvody uvedené v § 71 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku, t. j. sú dôvody súčasne aj na útekovú väzbu sťažovateľa, t. j. taktiež je dôvodná obava, že by sa sťažovateľ pokúsil vyhnúť trestným dôsledkom svojho konania predovšetkým pobytom mimo Slovenskej republiky, t. j. spôsobom, že by bol trvale fyzicky nedostihnuteľným, a teda aj nepostihnuteľným.

Krajský súd rozhodnutie o neprijatí žiadneho z inštitútov nahradenia väzby odôvodnil závažnosťou a charakterom spáchaného skutku a hlavne poukázal na absenciu výnimočných okolností prípadu, ktoré sú Trestným poriadkom (§ 80 ods. 2 a § 81 ods. 1) v takomto prípade vyžadované. Ústavný súd toto rozhodnutie považuje za ústavne akceptovateľné.

Keďže úlohou ústavného súdu je posudzovať, či všeobecné súdy v namietaných rozhodnutiach správne aplikujú právo, či dané rozhodnutia sú odôvodnené a či nenesú znaky arbitrárnosti vyúsťujúce do porušenia niektorého zo základných práv a slobôd, nemôže zasahovať do ich skutkových a právnych záverov, ak ich z danej perspektívy možno pokladať za udržateľné (III. ÚS 271/07).

Ústavný súd konštatuje, že krajský súd svojím rozhodnutím poskytol sťažovateľovi dostačujúci obraz o skutkových okolnostiach, ktoré podľa jeho názoru aj v súčasnom štádiu trestného konania opodstatňujú dôvod preventívnej väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, ako aj útekovej väzby podľa § 71 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku. Odôvodnenie rozhodnutia krajského súdu obsahuje akceptovateľné dôvody na jeho výrok o zamietnutí opravného prostriedku sťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu, ktorým bola zamietnutá jeho žiadosť o prepustenie z väzby, ako aj jeho žiadosť o nahradenie väzby jedným z inštitútov ustanovených v Trestnom poriadku. Z uvedeného dôvodu ústavný súd hodnotí napadnuté uznesenie krajského súdu sp. zn. 4 Tos 57/2012 z 24. mája 2012 za ústavne udržateľné, pričom nie je toho názoru, že by skutkové alebo právne závery krajského súdu bolo možné kvalifikovať ako zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak nezlučiteľné s obsahom základných práv sťažovateľa zaručených v čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy, ako aj s obsahom práva zaručeného v čl. 5 ods. 1 dohovoru.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd konštatuje, že sťažnosť sťažovateľa je aj v tejto časti zjavne neopodstatnená, čo bolo dôvodom na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Keďže ústavný súd sťažnosť odmietol, bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími požiadavkami sťažovateľa nastolenými v sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. novembra 2012